

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

5 Vtrùm emptio census perpetui irredimibilis, sit licita minore pretio, quàm
sint pensiones speratæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Respond. Negando minorem, Primò, Quia non intendunt emere aliquem censum, sed accipere pretium fictæ locationis. quare cum titulus sit planè confictus, ob quem expressè intendunt lucrum, nullo modo possunt illud lucrum percipere. Secundò, Quia intendunt repetere sortem, quam dederunt, quod non fit in censibus.

Obijcitur Quartò, Emptio census personalis non est aliud quàm emptio personalis debiti, successivè soluendi, & Iuris personalis, ad illud exigendum; sed tale debitum & Ius, si nullum timeatur periculum, non minùs valet quàm res ipsa: ergo non potest emi minoris, quàm sint omnes pensiones speratae.

30 Respondeo Primò Negando minorem; longè enim pluris communi hominum æstimatione censetur valere pecunia præsens, quàm actio personalis, seu ius ad illam sic per partes & per tanta intervalla exigendam. cuius signum est, quòd nusquam inveniretur, qui tantum vellet pro tali iure soluere, si illud per modum mercis venale proponeretur. quòd si fortè aliquis inveniretur, cui perinde sit habere tale ius ac pecuniam præsentem, id non refert; quia communis hominum æstimatio pretium rebus & iuribus imponit. Accedit, quòd tale ius non pluris valeat, quàm ius reale in optimo & securissimo agro; quod tamen minoris æstimatur, quàm omnes pensiones, quæ inde sperantur, si simul essent.

31 Resp. Secundò, Cùm Ius personale ferè semper cum aliquibus periculis & difficultatibus sit coniunctum; & pecunia præsentis res fructifera possint emi, vel negotiatio cum magno lucro institui, merito potuit communi hominum æstimatione vel Principis decreto, isti Iuri certum pretium imponi, omnibus istis circumstantiis probè expensis; quod pretium à quovis exigi possit, etiam si fortè illæ circumstantiæ in ipso locum non habeant. non enim necesse est, ut omnes illæ causæ, ex quibus crescit communis æstimatio rei, in quovis locum habeant, ut supra cap. 20. dub. 14. dictum est.

Obijcitur Quintò, Si hoc ius minoris valet, quàm pensiones speratae: ergo qui dat mutuos 1600. aureos, potest exigere 1700. per partes reddendos, ita ut quotannis solvantur 100. (nam mutuans solùm acquirat ius ad 1700. sic solvendos, quod ius non valet pluris quàm pretium, nempe 1600.) atqui constat id esse usurarium, seposito lucro cessante, damno emergente, & omni periculo: ergo illud ius non valet minoris quàm pensiones.

32 Respondeo negando sequelam maioris: quia qui dat mutuum, non intendit emere aliquid ius; nec mutuarius intendit aliquid ius vendere; (non enim proponitur hic aliquid ius per modum mercis vendibile) sed uterque tantum intendit celebrare contractum mutui, ex cuius vi solùm potest exigi res eiusdem speciei & valoris; nec habetur ratio distantiae temporis, si nullum inde sit periculum vel incommodum. pensiones autem 17. centenium aureorum, seposita temporis distantia, pluris valent quàm 1600. aurei. secus est, quando ius aliquod per modum mercis exponitur venale. nã æstimatio mercium & rerum, quæ subiciuntur contractui emptionis & vèditionis, pendet ex variis circumstantiis, quæ communiter adsunt, & quamvis contingat aliquas respectu

huius vel illius abesse, non idèo mutatur pretium lege vel communi æstimatione impositum. quare hoc ius emi potest pretio taxato. tanti refert quo modo quis contrahat. Cuius ratio est, quia vna eademque res secundum varios contractus variam æstimationem recipit; ut si illam vendas in auctione publica, minoris censetur valere, quàm si per manum periti mercatoris. simili modo si mutues operario 30. aureos, ea lege, ut iusto pretio pro te laboret, erit usura, ut plerique DD. faterentur; si verò anticipato pretio eadem pecunia conducas ipsius operas, non erit; & tamen idem consequeris, etsi non plus pecuniæ exponas. si mutues 1000. aureos, accepto agro in pignus, nõ potes fructus percipere, nisi velis eos computare in sortem: si autem eadem pecunia agrum emas cum pacto retrovendi, potes omnes fructus percipere, & postea pretium totum repetere. neque metuendum, hoc modo usuras palliatum iri; tum quia in censu non licet repetere sortem; tum quia nemo libenter in tot annos alteri credit.

DVBITATIO V.

Utrum emptio census perpetui irredimibilis, sit licita minore pretio, quàm sint pensiones speratae.

34 Respondeo & Dico Primò, Emptio census realis perpetui & irredimibilis licita est minori pretio, quàm sint pensiones speratae. est communis sententia DD. Ioan. Mediax q. 12. & 15. de usura, Soti l. 6. q. 5. ar. 2. Couarr. l. 3. variar. c. 7. & aliorum. Probat, Quia res ipsa, seu dominium rei in qua census iste fundatur, est minoris pretij quàm fructus ex ea sperati: nam fructus, qui temporis successu percipiuntur, decuplo pluris valent, quàm res communiter æstimetur. atqui census realis nihil est aliud quàm pars illius iuris, quod in dominio continetur: ergo multò magis emi potest minore pretio quàm fructus. minus enim est habere censum super re, quàm eius dominium.

Notandum tamen Primò, si res illa casu pereat, censum quoque concidere; id enim commune est omni censui merè reali. quia sicut pereunte re, dominium eius perit; ita etiam ius omne percipiendi fructus ex illa. unde patet falli Couarr. supra num. 5. & 6. & Sorum supra artic. 1. dum putant, re perempta non perire censum reale; (nisi contrarium in contractu sit expressum) sed venditorem manere obligatum. ratio ipsorum est, quia putant rem censui subiectam, ita qua dicitur census realis, esse veram hypothecam pro censu. atqui hypotheca pereunte vel in alium translata, adhuc manet obligatio personalis in priore debitore: ergo, &c. Sed hoc fundamentum non est verum, neque id quod ex eo infertur. nam census realis nihil est aliud, quàm ius percipiendi fructum vel pensionem ex re fructifera alterius. unde se habet sicut ius servitutis, quod quis habet in re alterius. v. g. ius cundi per prædium alterius, venandi, piscandi, colligendi glandes, & similia; ratione cuius iuris res non dicitur hypothecata pro illo iure. si enim res pereat, perit ius; si ad alium transferatur, prior dominus omni obligatione soluitur. quando autem res aliqua est hypothecata, tunc etiam si pereat, vel in alium

Potest Iuris imponi commune pretium, ratione circumstantiarum, qua ordinariè adsunt.

Census irredimibilis licitus.

Pereunte re, perit census realis.

Couarr. & Sorus.

35 Res subiecta censui reali non est propterea hypotheca.

aliud transferatur, manet tamen obligatio personalis; quia hypotheca datur in securitatem alterius debiti, maxime personalis. Itaque dicere rem subiecta censui esse hypothecam pro censu, est omnes census facere personales. Quod confirmatur ex constitutione Pij V. Martini V. & Calixti III. de quibus inf. dub. 12. ubi expresse requiritur hec conditio tamquam intrinseca censui reali, ut perente re, pereat etiam pro rata ipse census.

36
Vnus hypo-
theca in
censu reali.

Notandum Secundò, In census realis irredimibilis emptione posse hypothecam exigi, sed hæc hypotheca nullum habebit vltim, si res censui subiecta pereat; solumque ad hoc seruiet, ut si forte debitor census nolit (re censui subiecta permanente salua) soluere pensiones, possit vendi hypotheca, ut ex ea solutio petatur.

Census pecuniarius irredimibilis.

Notandum Tertio, non solum fructuarium, sed etiam pecuniarium censum irredimibilem, posse in re fructifera fundari. ratio est, quia non tantum res illa quam ager profert, censetur fructus eius, sed etiam pecunia illi æquivalens. sicut fructus domus, non solum est usus & habitatio, sed etiam pretium usus. vnde sicut dominus agri non solum ius habet ad agri segetem, sed etiam ad pretium ex segete capiendum, ita hoc ius vendere alteri in perpetuum potest.

37
Census personalis irredimibilis licitus.

Dico Secundò, Etiam emptio redditus personalis irredimibilis est licita, est pretium sit minus quam pensiones sperate. colligitur ex Medina, & Soto supra. Probatum Primò, Quia minor est species vtura in hac emptione, quam in emptione census personalis redimibilis, cum nulla sit spes recuperandæ sortis. ergo si hic emi potest pretio minore quam sint omnes pensiones speratæ, etiam ille potest. Secundò, Quia certum est, hominem sibi posse talem obligationem imponere, quæ ad heredes transeat secundum hereditatis facultates: atqui hæc obligatio communi hominum iudicio est certo pretio æstimabilis, v. g. 30. aureis in singulos; cum tamen plures sperentur recipiendi intra annos 40. Confirm. quia si vir aliquis opulentissimus tale onus sibi suisque posteris in perpetuum imponeret, illudque publicè venale proponeret, nemo tantum offerret, nec tanti illud æstimaret, quanti omnes pensiones, si præsentessent; sed longè minoris: atqui pretia rerum & iurium ex communi hominum æstimatione pendunt. Tertio, Census realis irredimibilis pretium minus est, quam sint pensiones speratæ: atqui sæpè fit vt census reales sint multò meliores & securiores quam personales: ergo etiam pretium iustum personalis irredimibilis minus est, quam omnes pensiones speratæ.

38 Nec obstat, quòd pretium census personalis irredimibilis maius esse debeat, quam pretium census realis irredimibilis nudè considerati, eò quòd venditor ibi maius onus sustineat: (et si enim omnia eius bona pereant, non tamen perit obligatio huius census, cum sit personalis; sed tantum confopitur, donec melior fortuna obtigerit) quia si census realis annexum habeat pactum asecurationis, non est minore pretio dignus, quam census personalis perpetuus: atqui pretium eius tunc est minus quam pensiones speratæ; ergo etiam pretium census personalis.

Census realis cum pacto asecurationis non est minoris pretij, quàm personalis irredimibilis.

39
Obiectio.

Dices, Nullum potest dari pretium censui irredimibili æquale: ergo eius emptio est iniqua. Antecedens probatur, quia si des 24. vel 25. vel

etiam 30. in singula, intra totidem annos habebis sortem, & reliqua supra sortem accipies. Imò quantumuis fors sit magna, decursu annorum superabitur pensionibus.

Respond. Non emi ipsas pensiones, sed ius ad pensiones, quod communi hominum æstimatione æquualet certæ summæ pecuniæ præsentis, vnde non refert quòd pensiones superent: quia hæc sunt instar fructuum illius iuris, quod primò & principaliter emitur, & cuius pretium vel lege publica, vel communi hominum æstimatione statuitur: alioquin non liceret emere agrum certo pretio, quia fructus agri intra aliquot annos pretium superabunt. neq; censum realem irredimibilem, ob eandem causam; nam aliquot annis pensiones superabunt pretium. id tamen est contra praxim orbis, & communem sententiam DD.

DUBITATIO VI.

Utrum census temporalis possit emi minoris, quam sint omnes pensiones simul iunctæ.

Notandum est, temporalem dici, qui ad certum vel incertum tempus constitutus est, in cuius termino sponte extinguitur, forte nõ refusa. Resp. & Dico Primò, Qui ad incertum tempus constitutus est, (vt est omnis vitalitius) emi potest pretio, quod minus sit quam pensiones speratæ, est communis sentent. DD. Gabr. in 4. d. 15. q. 12. art. 3. dub. 2. Maioris ibid q. 34. concl. 2. Medina de vtura, q. 14. Couarr. lib. 3. variat. c. 7. n. 3. & 4. & aliorum. Probatum Primò, Quia quòd pensiones simul iunctæ superent sortem, id est fortuitum. sicut enim possunt superare, ita etiam superari, esseq; minores sorte; cum valde incertum sit, an tot annos sit victurus is, super quem constitutus est. Nec obstat, quòd interdum multò probabilius sit esse diutius victurum, ac proinde plures pensiones persolutorum: quia non emuntur pensiones, sed ius ad illas exigendas: quod ius minoris longè valet, quam pensiones præsentis; tum ob commoditatem pecuniæ præsentis; tum quia multis modis tanto tempore fieri potest, vt nihil ex eo possit percipi. Secundò, Quia census vitalitius est res quedam æstimabilis communi hominum iudicio, certo pretio; quod ferè semper minus est quam pensiones speratæ; (nemo enim emeret censum, nisi id speraret:) atqui res omnis vendibilis, iuste emi potest pretio, quo comuniter æstimatur; ergo.

40
Vitalitius census licitus.

41

Notandum autem, hoc pretium, si census sit ad vitam vnus ætate florentis, alibi esse octonum, alibi septennum nummum in singulos; si ad vitam duorum, denum. quod enim in quavis Prouincia lege vel communi æstimatione est taxatum, præsumendum est esse iustum pretium, nisi contrarium sit euident.

Dico Secundò, Probabile etiam est, cum, qui ad certum tempus constitutus est, v. g. ad 10. vel 20. annos, posse minoris emi. v. g. si quis vellent vendere pensionem 10. aureorum in decennium, probabile est licere emere 90. Tener hoc Conradus q. 79. & 80. Couarr. cap. illo 7. nu. 4. Caietan. v. Vltura, sub finem. Nauarr. cap. 17. num. 230. & commentario de vturis num. 71. vbi indicat, centum aureis posse emi pensionem annuam 10. aureo-

42
Census ad certum tempus.